

Dimissionstale lørdag den 25. juni 2022 kl. 10.00 på MSG Ringsted

Kære studenter

Hjertelig til lykke med jeres eksamen. Dagen i dag er en festdag, hvor vi fejrer, at I har bestået jeres ungdomsuddannelse og er klar til at drage videre i jeres liv.

Kære forældre og pårørende – også et stort tillykke til jer. I har været en god støtte for eleverne og os under uddannelsesforløbet her på gymnasiet. Jeg er sikker på, at I også har været spændte og stolte over jeres unge menneske i løbet af uddannelsen og i den netop afsluttede eksamensperiode.

Jeg vil også gerne sige tak til skolens medarbejdere. Tak for jeres indsats med at uddanne og danne årets studenter i et uddannelsesforløb, som har budt på mange udfordringer, men som I alle har et stort ansvar for er blevet løst bedst muligt til gavn for studenterne.

”Alene er du kun en brik
i større magters rænkespil.
Men samlet er vi stadigvæk
den største enhed der er til.
En kæde smedes led for led.
Og hele kædens kraft beror
på din og min samhørighed
med mennesker på denne jord”
(Haldan Rasmussen)

Hvert år i august mødes min mand med sin gamle folkeskoleklasse for at være sammen med dem i to døgn. De taler om deres fælles barndom– og ungdom, de taler om arbejde og familie, de taler om livet og sidst, men ikke mindst, så arrangerer de hvert år en ny fælles oplevelse, som de får til deres fælles historie.

Da jeg lærte min mand at kende for 34 år siden, tænkte jeg, at det var imponerende, at de kunne mødes hvert år, men jeg blev en smule skeptisk, da jeg fandt ud af, at jeg også skulle med, ægtefæller deltager nemlig også i klassetræffet. Imidlertid må jeg erkende, efter mange klassetræf, at det er en fantastisk oplevelse at deltage, fordi jeg kunne spørge ind til deres valg af uddannelse, spørge ind til, hvorfor de valgte, som de gjorde, og sidst, men ikke mindst opleve, hvorledes de taler om og til hinanden, uanset hvad deres liv har bragt dem. Deres klassetræf indeholder en høj grad af respekt og nysgerrighed på hinanden, og de har valgt at bruge fysisk tid med hinanden hver eneste år.

Sidste gang, jeg var med til klassetræf, sad jeg ved siden af Kurt, som er min mands børnehjemskammerat. Vi har ofte talt om, hvordan Kurt har haft det gennem årene, om hvordan han er lykkedes med livet, og om hvor meget, det har betydet for ham at gennemføre en uddannelse, så han kunne forsørge sin familie. Jeg vidste, at Kurt havde været ansat i DSB i mange år som maskinarbejder, men i år sagde han til mig. ”Lene – jeg er jo også uddannet til at rette misvisning i kompasser!”

Kurt kunne fortælle, at han havde været ansat på skibsværfter og havne. Arbejdet bestod i at fremstille skibenes (magnetiske) kompasser og servicere udenlandske skibe, der kunne få justeret deres kompas for misvisning, når de lagde til havn, så skibene kunne sejle præcis efter de oplyste koordinater.

Kurt kunne selvfølgelig også en anekdote om de finske skibe, som altid bestilte service, når de kom til en dansk havn, fordi matroserne undervejs havde tømt kompasset for finsprit og drukket det, og i stedet havde hældt vand på kompasset med kraftig misvisning til følge.

Der uddannes ikke så mange mere til det arbejde – nu navigerer skibene primært ved hjælp af GPS og satellitter, som opdateres automatisk.

På grund af Kurts fortælling kom jeg til at tænke på, hvordan man som menneske navigerer, og hvornår man ved, om man er på rette kurs, eller om man har behov for at få justeret sit kompas. Hvem opdaterer os og jer?

I har sikkert hørt om og måske også set det nye satireprogram: ”Ellen i mellem”, som DR lancerede i sidste måned. Det er et program, hvor journalisten Ellen interviewer en ekspert om et emne, men eksperten ved ikke, at det ikke er journalisten som stiller spørgsmålene, men derimod en person som f.eks. er tilhænger af konspirationsteori inden for samme emne. F.eks. var første program om emnet: ”Er jorden flad”, hvor astrofysiker Anja C. Andersen svarede på spørgsmål fra en fladjordsteoretiker.

Programmet har efterfølgende været centrum i debatter, om det er etisk, at eksperterne ikke kendte til præmissen for deres deltagelse, at det skulle være et satireprogram, og at DR ønskede at give stemme til personer, som normalt ikke bliver hørt eller møder forståelse i offentligheden. En række forskere har reageret på konceptet og meldt ud, at de ikke ønsker at udtale sig indenfor deres forskningsområde, når DR kontakter dem for en udtalelse eller forklaring. De føler sig snydt, fordi de ikke kendte præmissen for udsendelsen, og fordi det ikke virkede som om, deres arbejde som forskere blev taget alvorligt.

Professor i filosofi ved Københavns Universitet, Vincent Hendriks kommenterer også på ”Ellen imellem” i artiklen: ”Satire, opmærksomhed og alt det ”Ellen Imellem.” Heri analyserer han DR’s argumentation for, at udsendelsen var satire, og at genstanden for satiren ikke er eksperterne, men derimod de skjulte personer bag journalistens mikrofon. Problemet er bare, at det ifølge Hendricks er komplet omvendt. Alle tre deltagere har viden om interviewets grundlæggende rammer, men den eneste der ikke er fuldt informeret om programmets twist, er eksperten – dermed bliver Anja C. Andersen gjort til genstand for satiren, modsat hvad DR hævder.

DR er en del af et kæmpe informationsmarked, hvor opmærksomhed er valutaen – en meget værdifuld én af slagsen. For med kun 24 timer i døgnet, er opmærksomhed en begrænset ressource. Hvad er vi villige til at bruge vores dyrebare opmærksomhed på? Det ses igen og igen, når noget går viralt; til forældrene og bedsteforældrene kan jeg forklare, at viralt betyder, at et stykke medie spreder sig fra person til person gennem sociale netværk på internettet. Det kan både være et positivt middel til at lægge internationalt politisk pres gennem debatter om sexismen, racisme, våbenkontrol og abort. Men udfordringen er på samme tid, at når noget går viralt, så er det ikke nødvendigvis information, der er undersøgt og testet, men det kan alligevel tiltrække sig oceaner af opmærksomhed. Som Vincent Hendricks siger: **”Hvad der er sandt, går ikke nødvendigvis viralt, og hvad der går viralt, er ikke nødvendigvis sandt.”**

Ifølge Hendriks er ”Ellen Imellem” et eksempel på denne konflikt. Selvom programmet lykkes med at generere både positiv og negativ opmærksomhed, gøres det med faren for at cirkulere misinformation og konspirationsteorier på samme tid. Det er dog kun toppen af isbjerget. For DR får statsstøtte, og på grund af dets public service-forpligtelse, behøver DR netop ikke at konkurrere med kommercielle medier. Det er hele pointen med statsstøtten; for at kunne sikre oplysning, dannelse, indsigt og konkret information, der kvalificerer borgerens evne til at træffe beslutninger i det gigantiske informationsmarked. For at kunne agere som samfundets kompasreparatører. Når selv institutioner som DR lægger sendeflåde til misinformation, er det derfor vigtigt selv at være opmærksomme på, hvad man er en del af, når det næste virale hit flourer på TikTok, Instagram, Facebook – eller endda på DR.

I fag som dansk, engelsk, samfundsfag, filosofi og psykologi, har I netop arbejdet med de færdigheder, som det kræver for at kunne indgå i og gennemskue det omkringværende samfund – socialt som litterært og digitalt. Det er blandt andet disse færdigheder, som nu indgår i jeres kompas, der skal hjælpe jer med at holde retningen.

Hvis jeg vender tilbage til Kurt og klassefællesskabet, bliver det årlige fysiske fællesskab en unik investeringsbank for klassen og de mennesker, som mødes hvert år. Selvfølgelig er de også en del af de sociale platforme, men deres grundlæggende kompas bliver justeret hvert år med **samtaler og fysisk samvær**. De fortæller om livet, hvad der lykkedes og om sorger og tab. De prioriterer den fysiske og fælles oplevelse, hvor de oplever noget sammen og efterfølgende diskuterer. Lige fra vandring på Storebæltsbroen til besøg på Koldinghus eller på Økolariet i Vejle. De mødes og alle kender præmissen i fællesskabet – der er ikke en ”Ellen i mellem” i nogle af dialogerne.

Måske tænker I, at det bliver svært at finde tid til at mødes med sin klasse hvert år, og hvad skulle I tale om. Det er meget nemmere at skrive sammen i jeres Messenger-grupper. Det er også godt at holde kontakt på den måde, men hvis I skal navigere og jeres kompas fungere, så er fysiske fællesskaber helt centrale. Selv hvis I ikke føler, at I har tid mellem arbejde og uddannelse, så håber jeg, at I vil unde jer selv det fysiske fællesskab.

Hvorfor er fysiske fællesskaber vigtige, når I skal navigere?

Psykolog Mette Thingstrup formulerer det tydeligt, når hun skriver, at betydningen af fællesskaber er afgørende for vores livskvalitet og livsalder. Det kræver fællesskaber med tætte relationer, hvor ens tilstedeværelse betyder noget og betyder noget for nogen. Fællesskab giver tryghed og overlevelsesbetingelser. Fællesskaber er steder, hvor man kan spejle sig i hinanden og føler en følelsesmæssig tilknytning. Dette sker bedst og mest troværdigt i fysiske fællesskaber frem for sociale fællesskaber, hvor relationen kan have en karakter, som faktisk udstøder og giver falske fællesskaber.

Når I mødes til gammel elevdag eller mødes med klassekammerater om 5-10 år og tænker tilbage på jeres gymnasietid, er det et af disse fysiske fællesskaber, hvor jeres kompas kan blive opdateret, fordi I taler med hinanden og lytter til hinandens liv og tanker.

I disse samtaler håber jeg, at I vil huske, at I er mere end Corona-årgangen. Årgangen, som havde virtuel undervisning, gik med mundbind, sprittede af, havde en studietur indenlands, missede gymnasiefester og sociale aktiviteter på skolen. Der er ingen tvivl om, at det har været hårdt og træls, at flere af jer har været kede af det og haft svært ved at få dagligdagen til at fungere. Men I er også den årgang, som forstod, at Corona blev vores grundvilkår og noget, som vi sammen skulle prøve at

håndtere bedst muligt. I har oplevet og erfaret, at verden og livet forandrer sig i retninger, som vi ikke altid forventer, men alligevel kan man lykkedes med at skabe en ny hverdag.

Jeres gymnasiefortælling kommer til at indeholde andre oplevelser og erkendelser end tidligere årgange. Årgangene de sidst mange år har højest sandsynligt de samme minder: sagnomspundne gymnasiefester, scoringer - og tømmermænd. Jeg kan godt forstå, hvis mange af jer blev skuffede over ikke at kunne deltage i det fællesskab med de minder. Men på samme tid har I skabt et andet fællesskab – et fællesskab på tværs af hele verden, hvor unge på gymnasier og high schools deler oplevelsen af, hvor vigtigt nære relationer, en god kammerat og fysiske fællesskaber er. Selvom gymnasietiden var anderledes, end I havde troet, så står I tilbage som årgangen, som magtede at slå en pandemi-kolbøtte, men som stadig formåede at holde kursen og lande fornuftigt på fødderne, og med hovedet oppe.

Jeg er klar over at landingen efter kolbøtten har været svær – hvorfor kommer der ikke flere til cafe, til festerne eller til de aktiviteter, der er på skolen, når nu det er muligt. Men her skal I holde fast i, at ting tager tid. Det grundlæggende vil altid være, at hvis man bidrager konstruktivt til fællesskaber, så får man også gode fællesskaber at være i. Udfordringen for nogle af jer har været, om I nu gjorde tilstrækkeligt efter vi kom tilbage fra Corona-restriktioner: festede I nok, drak I nok, eller læste I nok lektier 😊

Christian Hjortkjær, der er højskolelærer og filosof har nogle betragtninger om det ”at gøre nok”. Han har skrevet en bog som hedder *Utilstrækkelig*, der handler om tidens moral, der risikerer at gøre unge psykisk syge.

Hans påstand er, at fordi alt skal være perfekt, se perfekt ud og lyde perfekt, kommer alle til at føle sig utilstrækkelige, og det rammer de unge hårdest. Christian Hjortkjær siger:

Det er ikke følelsen af, at du er forkert, fordi du har gjort noget forkert (...), men den paradoksale følelse, at du føler dig forkert, netop når du forsøger at gøre alting rigtigt. Det er ikke følelsen af, at du gjorde noget, du ikke måtte, men bare følelsen af, at du aldrig gjorde nok.

Måske lettede denne form for pres lidt under Corona-perioder, hvor I var hjemme, men jeg synes, at der har været en tendens til, at når vi atter kan være sammen, så sniger perfektionsskalaen sig ind igen, for at indhente det forsømte fra Corona-perioden. Det er her, at jeres årgang 2022-fællesskab giver mening: det er her, at I skal hjælpe hinanden med at holde kursen og huske hinanden på de erkendelser, som I gjorde jer under den nye hverdags udfordringer.

Pointen om, at man ikke skal sammenligne sig med andre, er gammel, men sand. Sammenligning med andre, både andre årganges minder om gymnasiefester eller andres forventninger til, hvor meget man skal kunne løfte i fitnesscenteret, understreger, at det er på tide at erkende, at presset ikke går væk, før vi vælger perfektion fra og de traditionelle fællesskaber til, hvor vi er sammen, fordi vi gerne vil være sammen, og fordi vi vil tale om og dele oplevelser med andre.

Opdatering af jeres kompas, mens I var på MSG:

I løbet af de seneste 3 år har I modtaget 2600 timers undervisning, lavet skriftlige opgaver svarende til 500 timer – i hvert fald hovedparten af jer. I er blevet faglig dygtige, og lærerne har bestræbt sig på at sætte stoffet i perspektiv sammen med jer – både når I var fysisk sammen, og når det foregik virtuelt. Vi har arbejdet med, at I kunne gøre denne viden til jeres egen og bruge den aktivt, og at I er rustet til at træde ind i nye fællesskaber, faglige som sociale.

Da vi havde besøg af studerende – b.la. Carl fra årgang 2019, kunne de begge fortælle, at det nok skal gå, og at de efter mange tanker og samtaler nu var i gang med nogen, de trives med. De var åbne omkring, at hvis man ikke rammer plet første gang, er det okay at stoppe op og finde en anden videregående uddannelse.

Efter oplægget spurgte Carl mig, om det var godt nok, det han sagde. Apropos Hjortkær, svarede jeg hurtigt og tydeligt: ”Ja, fordi du var ærlig og fortalte om dine drømme, og om hvordan drømme godt må forandre sig, hvis man vil det”

I løbet af tiden på MSG, har I haft ansvar som ambassadører for at videregive jeres erfaringer til 1.g klasserne, I har været med til at informere kommende elever om MSG både ude på folkeskoler og ved Åbent Hus, I har deltaget i skolens aktiviteter lige fra debate club til campusfodbold. I har siddet i en række af skolens udvalg og videregive elevernes vinkler og holdninger om forskellige sager, I har arrangeret sociale aktiviteter for årgangene, og I har deltaget i fællesarrangementer lige fra idrætsdag til fællestimer om kommunalvalget om forsvarsforliget.

I har fået både faglige og sociale bestanddele til jeres kompas, og vi håber, at I jævnligt vil opdatere og finjustere jeres kompas fremover, så I oplever en sejlads, der passer til jer.

Jeg vil slutte jeres sidste skoledag med det afrikanske ordsprog, som jeg sagde til jer på første skoledag:

Hvis du vil gå hurtigt, gå alene

Hvis du vil gå langt, gå sammen

Hermed dimitterer jeg årgang 2022 fra MSG Ringsted

Lene Eilertsen

Rektor, den 25. juni 2022